

staant, dan om kunnen er nog mel- i omstreken ig valt waar t verhaalde, distisch had m gekomen is. De sleur is gemaakt, enw gewor- Vj hoorden am enthous- reid in de

men geleid, dat zij niet ar daarvoor daarom bid- zijn gesteld,

aamste her- ondere har- Galambos

garige terug echter hier, zag recht- riefkaarten, HEPP.

Als een een nit ons een

en het niet

terzijds niet

ue daarover t zijn.

nif „binnen- aangeleend,

1 noemden, en Augus-

t in uitzicht, houden.

HEPP.

50 jaar ge- kspetitionne- woude aan aan Z. M. et „Smeek- of met den

rijke dagen in de her- as een uit- School met t geschriftje

et Het Volks-

doeling om

teuzen, gelenkwaar- in het hotel nk, aan den ert, gekleed and schoenen twee te voet schrijden ge

iet de aan te folianten, in bevatten de ers van een rister en de jizers hek ijting op en cm.

an. Hij heeft ven, om als Paleiza ge- laten in de ls men het doffig vier- soort cirkel- midden zich itting en de ijflawest be-

nds commis- kwart cirkel- ier wachten, ond met zij d in de vor- m Nohemia, t diende en gnislijk ver- oning.

u in burger- y buning in utatie hogen aamt Z. M. g liet gaan, sis voor het aad Commis- er natuurlijk

op gerekend had het laatste te spreken en dan een woord van afhaesie aan wat reeds gezegd was, wel wat in ongedachte positie. Het was echter niet van hem te merken.

Hij sprak den Koning op waarlijk wijze en op kalmen, maar ernstigen toon aan, en legde de bede van meer dan 400 kerkelieden der Hervormde, Christel- ijk Gereformeerde en andere gemeenten aan 's Kon- ing hart: dat Z. M. naar de bede van die duizen- den en honderdduizenden mocht hooren, die zoo aanstonds, bij monde van den Voorzitter der Com- missie voor het Volkspetitionnement, het woord tot Z. M. wenschten te richten.

„Om „eene School met den Bijbel“, Sire, voor de kinderen der Kerk, voor 'tmeerendeel eenmaal in den Doop den Drieenigen God toegewijd, loopt zulk een groot deel van de bevolking Uws Koninkrijks Uwer Majesteits troon aan.”

In dien trant sprak Ds van Son, kort, maar zeer goed. Daarna hield Elout een rede van 20 à 25 minuten, een meesterstuk wat inhoud, vorm en toon betreft. Men vindt die in het boekje van Ds Rullmann woordelijk afgedrukt. De rede maakte op den Koning blijkbaar een diepen indruk. Be- kend is, dat hij antwoordde o.m. met de woorden: „Ik weet het, het betreft de toekomst van ons lieve Nederland, het betreft het geluk van onze dierbare kinderen“. Men weet ook, dat toch Kappeyne den Koning wist te bewegen tot het teekenen van de Wet op den 17en Augustus.

Hiervan wordt in de circulaire, die in 1879 de eerste Uniecollecte moest voorbereiden, het vol- gende gezegd:

„En toen nu desniettemin Kappeyne den arren moed, ja den overmoed had, om, tegen dat alles in, desniettemin den 17en Augustus den Koning tot uitvaardiging van die schandelijke Wet in con- stitutionneelen zin te noodzaken, en te noodzaken, na indiening van een rapport, dat tot het eind onzer historie een hoon zal blijven voor al wat eerbied- waardig is en een monument dient te heeten der meest troische hoovaardij.

toen ja, toen hebben onze mannen, in Gods kracht, den moed gegrepen, om zich op dien hoon met het eenige wapen te wreken, dat den Christen geoorloofd is, t.w. met het besluit om daden der liefde te doen.

Had Kappeyne dien 17en Augustus door zijn el- lendig contraseign op ons historisch geschand- veld, — wij zouden dien 17en Augustus weten te wijden en te heiligen.

En daarom besloot al wat den toon geeft in onze kringen, om, tot op het jaar dat de verlossing onzer scholen aanbreekt, door heel het land dien 17en van Augustusmaand gaven te vragen en gaven aan te brengen voor den bloei van de scholen, die er staan en voor den bouw van de scholen, die er komen moeten!

Broeders! het is thans voor het eerst, dat we aan dien 17en Augustus toekomen! Laat er dan nu ook trouw aan onze belofte wezen en doen we elk op onzen post en in den kring onzer roeping dat woord der eere gestand!”

Na de wet-Mackay (1889) werd de collecte, in plaats van een protest tegen de wet van 1878: „een voortdurende dankbare herinnering aan het Volkspetitionnement van 1878“. Na 1890 is de officiële collectiedag 3 Augustus geworden, d.i. de dag, waarop het Petitionnement aan Z. M. Willem III werd aangeboden.

En zoo staan wij dan nu voor de 50e Unie- collecte. Welk een kracht van liefde, offervaardig- heid, toewijding, beginseltrouw, heeft zich in die eenvoudige collecte reeds uitgesproken. Moge zich al hier en daar de vraag hebben voorgedaan, of na de wet van 1920 die collecte nog wel noodig was, de overgrote meerderheid van onze voor- standers van Christelijke Scholen heeft dezen historischen stroom niet laten afleiden door een enkele praktische overweging, die liever de gaven inhield. Trouwens, wie bedenkt, dat de Unie-col- lecte moet dienen, om de Unie „Een School met den Bijbel“, de zoo nuttige organisatie van de Locale Comité's, op de been te houden; wie weet, dat er geld noodig is voor de Oud-Strijders, die de hitte van den strijd hebben doorgemaakt en nu zonder of met een zeer laag pensioen zich moeten behelpen; wie weet, dat op menige plaats nog schulden moeten worden betaald, hoventallige on- derwijzers, vakonderwijzers of assistenten moeten worden gehouden, om het onderwijs op het noodige peil te houden, bewaarscholen en scholen voor buitengewoon onderwijs moeten worden gesticht en onderhouden; die zal begrijpen, dat onze 50e Uniecollecte naast haar historisch ook nog een praktisch recht van bestaan heeft en die zal mede- werken, dat haar bedrag opgevoerd wordt tot een vroeger onbekende hoogte. Waar hier en daar de schoolstrijd weer gevoerd werd met de oude fel- heid, mag heel het land wel eens zien, dat in onze kringen de liefde voor onze scholen nog pa- raat, de van ouds bekende offervaardigheid nog gaaf is.

Gr G. M.

PERSSCHOUW.

(Inzendingen voor deze rubriek aan ds K. Schilder, Mathe- neserlaan 456a, Rotterdam.)

Nog enkele stemmen over den Universiteitsdag.

Ds Heij, in het algemeen over de bezwaren van de meerderheid sprekende, zegt in „Zeeuwsch Kbl.“, dat hij zo verstaant kan. Want:

Daar zijn menschen, die bij een minimum van praes- taties een maximum van eischen durven stellen. We passen dit toe op hen, die vordoren dat met hun kerkengroep gerekend zal worden ook al wordt daar- uit maar weinig steun geboden hetzij omdat die ker- kengroep maar klein is, hetzij omdat daarin maar wei- nigen voelen voor het Gereformeerde beginsel.

En het eigenaardig verschijnsel doet zich tegelij- kertijd bij hen voor, dat, wanneer uit den grooten kring der leden van de Geref. Kerken, die toch voor verre- weg het grootste deel de V. U. in stand houden, stem- men opgaan, dat zij zich kerkelijk beleedigd gevoelen door de geste van drie hooggeleerden, men daar zegt: het komt U niet toe daarover verantwoordig te zijn. Men zegt dan: Gij hebt met de kerkelijke positie van de hooggeleerden niets te maken. Gij moet — zoo durft men beweren — zonder dat Uw liefde eenigermate vermindert, hun de vrijheid geven Uw kerkelijk beset te beleedigen.

Evenwel, terwijl men anderen dien eisch durft te stellen, wil men niet dat eigen kerkelijk beset bele- edigd wordt. Men kent zichzelf wel het recht toe: zich kerkelijk beleedigd te gevoelen. Men ontleent aan dat zich-beleedigd-gevoelen het recht om zijn steun geheel in te trekken. En men neemt tenslotte nog de vrijmoedigheid anderen een benepen kerkelijk standpunt te verwijten!

„Lijkt ons toe, dat beide redeneeringen op dezelfde lijn liggen, n.l. dat men van het al of niet-rekening houden met de kerk, waartoe men behoort, laat afhan- gen het antwoord op de vraag, of men de V. U. nog langer zal steunen. Maar daarom hebben ook aller- minst het recht van een benepen kerkelijk standpunt te spreken, die dat toch meenen te kunnen doen.

En als men den eisch wil stellen, dat gerekend wordt met de kerkengroep, waartoe men behoort, dan is die eisch eerder gerechtvaardigd bij hen die ook tot een maximum van praestaties bereid zijn, dan bij hen, die wel hooge eischen durven stellen maar aan de praestaties nauwelijks toe zijn.

Toch wil ds Heij, evenmin als een ander, de V. U. kerkelijk maken. Voorts:

Maar ook op dat laatste moet de nadruk gelegd. Het was er de vergadering niet minder om te doen de verzekering te hebben dat de V.U. Gereformeerd bleef.

De beweging, die onder de kerkelijk-Gereformeer- den ontkond door de houding der drie professoren, hield ook verband met een zich kerkelijk-beleedigd- gevoelen, maar nam daaruit niet allerserst en aller- meest haar oorsprong, maar uit bezorgheid over het ongerept-handhaven van den Gereformeerden grond- slag. Tot de Geref. beginselen, die den grondslag vor- men van de V. U., behoort in de allereerste plaats het Goddelijk gezag van de H. Schrift. Over wat daaronder te verstaan zij, kwam bij sommigen een beschouwing op, die deed vreezen, dat men, zeggende het Schrift- gezag te aanvaarden, bewust of onbewust zich aan de klem daarvan zou onttrekken door de zooge- naamde vrijheid van exegese.

Dat laatste was de kwestie, waarom het ging op de Synode van Assen. Maar die kwestie had niet al- leen een kerkelijk belang maar was ook van de groot- ste betekenis voor de V. U. Niet als kerkelijke kwes- tie, maar als vraagstuk voor de V. U. van het hoog- ste belang, kon die dan ook in den kring der V. U. niet onbesproken blijven.

En die zaak is nu behandeld. En die behandeling heeft geleid tot de conclusie, dat ook de V. U. niet dalden zal, dat iemand bij de aanvaarding van het Schriftgezag zich de vrijheid zou veroorloven, om bewust of onbewust zich van dat Schriftgezag los te maken door de zoogenaamde vrijheid van exegese.

Dat ligt aangewezen in conclusie 2 van de Com- missie.

Ds Riethberg zegt in „De Wachter“, dat de „ver- trouwensmotie“ van ds J. L. Schouten z.i. „tame- lijk overbodig“ was, en vervolgt:

De vraag is nu: is het hiertoe afgegaan? Zijn alle bezwaren nu uit den weg geruimd? Denk dat ook Prof. Ridderbos hierop niet toestemmend zal ant- woorden.

Aan de door dr. K. Dijk nog overblijvend ge- achte vraagpunten (hier geciteerd) voegt ds Riet- berg nog dit toe:

„Moge aan deze laatste zin toevoegen: vooral in verband met de vraag: „kan iemand Hooggeleeraar bli- ven aan de V. U. die behoort tot een Kerk die de handhaving van het Schriftgezag, (zoals dat in Assen gebeurd is) verwerpt als menscheijk gedoe, en uit wier kring gezegd wordt, dat men Kuyper en Bavink moet verwerpen om aansluiting te zoeken zelfs bij de modernen.

De V. U. zal zich op deze dingen wel moeten bezin- nen. En hoe eerder dit gebeurt, hoe beter.

„Is toch niet mogelijk allen onder één hoedje te vangen.

Onderstaand artikel van ds H. J. Heida („Geref. Kbl. v. Vlaardingen c.a.“) lijkt me bezwaarlijk te verknippen, zonder den auteur onrecht te doen. Daarom volgt het hier in zijn geheel:

Middelburgs Universiteitsdag heeft persoonlijk ver- trouwen gewekt; maar de groote kwestie van de toepassing van de belijdenis in het onderwijs der hooggeleerden niet nader gebracht.

De rapporteur, Prof. Ridderbos, gaf dat te voren reeds toe.

Er was gezegd: 't rapport is meer een vinger- wijzing dan een oplossing.

Dat vertolte ook des rapporteurs zienswijze.

„Was eigenlijk nog iets minder dan een vinger- wijzing.

Rechtens gaf het dus geen kracht en geen uitspraak. Niemand heeft zich daarover te verwonderen.

De Vrije Universiteit en de Gereformeerde Kerken liggen niet zoo nauw ineengetrouwd als de per-

soonlijkheden, die op den voorgrond treden, wel zon- den doen vermoeden.

Alleen de vrijwillige band aan de belijdenisschriften der Nationale Synode van Dordrecht is beider accoord van gemeenschap.

Nu zijn er nog heel wat persoonlijke banden, b.v. dat Hooggeleerden in de Theologie Curatoren etc. lid moeten zijn van een der Gereformeerde Kerken in Nederland.

Waarom men dat wel bindend heeft gemaakt en van den band aan een belijdenisspraak der Gerefor- meerde Kerken niet wil weten, is m.i. op Universitair standpunt niet best verklaarbaar.

Het zal leven met mij niet duidelijk zijn waarom in kleinere Kerkformatie's of onder de bondsbroe- ders in het Ned. Hervormd Kerkgenootschap geen goed Curator zou kunnen gevonden worden voor de Vrije Universiteit, ja waarom op wetenschappelijk terrein onder hen geen goed Hooggeleeraar zou zijn te vinden zelfs in de Theologie, die zich minstens evengoed aan Art. 2 der Statuten van de Vereeniging voor Hooger Onderwijs hield als de Hooggeleerden, die zich achter Dr. Geelkerken hebben aangesloten.

Volgens het eenmaal ingenomen standpunt behoort bij de Vrije Universiteit toch niet te gelden; welke Kerkformatie zijt gij toegedaan; maar wat is uw beginsel en de toepassing van dat beginsel in de wetenschappelijke uitoenzetting, die gij brengt.

Daarop en daarop alleen komt het aan.

Ook bij de andere Hooggeleerden.

Immers hun kerkelijke handelingen doen volgens het rapport bij hun wetenschappelijke taak niet ter zake.

Deden zij dit wel, dan was er zeker een concreet geval geweest.

Maar volgens de Heeren van de Commissie was er dat nu nog niet.

Hoe zij ook gewerkt, gewroet hadden, ja een enkele soms smadelijk had gesproken om voor Dr. Geel- kerken ruim baan te maken in de Gereformeerde Kerken, hoe spoedig zij ook partij kozen tegen de Gereformeerde Kerken in Nederland, toen deze de vuurvastheid van de belijdenis der vaderen toonden, dat was nog geen concreet geval.

Het viel immers voor op Kerkelijk terrein en daar- om konden de betrokkenen toch uitzienend Gerefor- meerd zijn in hun wetenschappelijk stelsel.

Waarom de eene maal een brug moet gebouwd worden naar de Gereformeerde Kerken en een andere maal een sloot moet worden gegraven, zal velen niet duidelijk zijn.

Veeleer, zou men zeggen, moest de zaak omgekeerd liggen als uitvloeisel van Art. 2 der Statuten en de verdere bepalingen der Vereeniging voor Hooger Onderwijs n.l. van welke Kerk gij lid zijt als functionaris in de Vereeniging van Hooger Onderwijs doet er niet het minst toe; in elke Kerkformatie, waar ver- wantschap is met Art. 2 der Statuten kunnen goede functionarissen zitten voor een Vereeniging als de bovengenoemde; voor Kerkelijke prerogatieven be- hoort geen sprake te zijn, maar treedt iemand op Kerkelijk of ander terrein op, zoo, dat aan de kracht der Belijdenisschriften der Synode van Dordrecht en daarmede aan Art. 2 der Statuten schade wordt ge- daan, dan heeft hij zich ook als functionaris in de Vereeniging te verantwoorden.

Immers zeer verschillend Kerkelijk standpunt ligt in den aard der Vereeniging, die op het terrein van de Kerk als organisme is opgetrokken; maar menschen, die een amphibisch bestaan beginnen te vertoonen behooften toch reeds daarom aan de pols te worden gevoeld.

Immers, dat geldt niet alleen voor de Vrije Univer- siteit, maar voor elke Kerk, elke instelling, elke Vereeniging.

Vrijheid kan worden geduld, maar bedenkelijke ver- schijnselen tegen den grondslag worden onderzocht en, gewoonlijk zijn de wetten, die men daarbij in andere Vereenigingen leest, niet zoo lang.

Het Rapport was gebonden aan de opdracht.

Die opdracht ging helaas buiten de Kerkelijke han- delingen en woelingen der Hooggeleerden om.

Het rapport maakte een vriendelijke groet naar den Hondsrug; maar verder kan het niet gaan.

Wat gedaan is binnen de Vereeniging zelf, wekt zeker vertrouwen in de bedoeling van Directeuren en Curatoren; maar over de actie der factie, die in het leven der Gereformeerde Kerken naar den hart- ader greep, was met geen woord sprake.

En dat is juist het feit, het hartgrievende feit, dat nog altijd velen pijn doet, die in de Vereeniging voor Hooger Onderwijs een uitzienend hart toe- dragen; maar aan de Kerk des Heeren en haar welzijn hun liefde hebben verpaid.

Dage het licht en keure overal de ruste langs den weg der waarheid en der gerechtigheid.

Onvergeeflijke chr. geref. synodale lichtzinnigheid.

Ds P. v. Dijk zegt in „Zeeuwsch Kbl.“:

Op de inmiddels gesloten Generale Synode der Chr. Geref. Kerk kwam onder meer ter sprake „een gra- vamen, ingediend tegen de bekende zinsnede van Art. 36 „Om uit te roeien enz.“

Het is van algemeene bekendheid dat de Generale Synode der Geref. Kerken te Utrecht 1905 verklaard heeft (Art. 151 Acta) dat het gravamen der bezwaarde broederen tegen de bekende zinsnede gegrond was.

Zij deed dit met alle stemmen op drie na.

Welke bezwaarde broederen waren dit? Niet de eerste de besten; Het waren de professoren Noordzij, Wielenga, Lindeboom, Blesterveld en Bavink van Kampen; en de professoren Rutgers en A. Kuyper van Amsterdam; benevens Ds J. H. Donner.

Hun gravamen (bezwaar) luidde, dat de bewuste zinsnede niet is conform den Woorden Gods.

„Huns inziens is het een onbetwistbare waar- heid, dat wij onder de woorden der Confessie niets anders verstaan mogen, dan wat onze vaderen zelfen